

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 21

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јерemiћ

У Ср. Карловцима у понедељак 27. маја 1902

Отварање сабора

Карловци, 25 маја 1902.

Дочек Краљевског Повереника.

Особним жељезничким возом у $3\frac{1}{4}$ 5 после подне стигао је данас кр. Повереник, преузвишени г. *Бела Талијан од Визека*, прави тајни саветник и потпредседник посланичкога дома угарскога сабора.

Дочек Његове Преузвишености, на жељезничкој станици и у патријарашком двору, у којем ће Његова Преузвишеност становати, извршен је по прописима у прошром броју овога листа саопштеног церемонијала.

На улазу у патријарашки двор, на челу високопреосвештеног Епископата, поздравео је кр. *Повереника* Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић*, на који се поздрав преузвишени г. *Повереник* усрдно захвалио, те отираћен упутио у своје одаје.

Његова Преузвишеност кр. *Повереник* је одмах по доласку своје примио посету Његове Светости и високопреосвештених епископа, затим подворење православног српског свештенства, римокатоличког свештенства, Новосадске вароши, града Карловаца, кр. котарског суда, автономног чиновништва, богословског учили-

шта, српских гимназија Карловачке и Новосадске и војништва.

Изасланици Новосадске вароши и гимназије учинили су своје подворење, после кр. Повереника, Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију Бранковићу*.

Карловци, 26 маја 1902

После св. литургије у 11 сахати дошао је у саборницу св. патријарх *Георгије* са високопреосвештеним епископима, у пратњи дворског и осталог свештенства.

Његова Светост са председничког места поздравео је народне посланике овим говором:

Преосвећена, пресветла, пречастна, частна, велеможна и поглавита господо, вирлини и народом изабрани посланици за народно-црквени сабор.

„Његово Царско и Апостолско Краљевско Величанство најмилостивији Господари Краљ наш, **Франц Јосиф Први**, благоизволео је услед најнижње представке Наше, високим решењем Својим од 5. марта о. г., најмилостивије дозволити, да се народно-црквени сабор наш у редовно заседање

своје сазвати и на данашњи дан састати може, именовавши највишим решењем Својим од 11. маја о. г. преузвишеног господина *Белу Талијана од Визека*, правог тајног саветника Свога и првог потпредседника кр. угарског посланичког дома, за Свога Повереника на овоме сабору.

И када ми је част, као духовном старешини и по достојанству председнику народно-црквенога сабора нашега, о милостивом расположењу томе господства вапа по дужности известити; уједно ми је част свесрдном и искреном добродошлицом поздравити вас, са том напоменом, да у свечаном тренутку овом, кад нам срца у радости и задовољству тако рећи пливају, и кад нам се душа и срце, са вером и надом на бољу и сретнију будућност нашу к престолу Свевишњег уздиже и узноси, — одбацивши од себе све оно, што нам лепој и узајамној слози и општем споразуму на путу стоји, те да као синови једног Оца небесног и синови једног оца земаљског, употребимо згодну ову прилику, да тај жељени и нуждан нам споразум међусобни и братску слогу постигнемо, како би предстојеће нам велико дело, по цркву и народ наш већ једном у пожелани ред и поредак довести и сретно докончати могли.

Са тим искреним осећајима и у то име поздрављајући још једанпут долазак и саставак овај наш; позивам вас и молим, да изволите из средине своје једно изасланство изабрати, које ће Његову Преузвишеност у средину нашу позвати, овамо допратити и натраг одпратити.“

Изабрано изасланство, под водством високопреосвештенога епископа Бачког *Митрофана Шевића*, допратило је Његову Преузвишеност *Кр. Повереника*, којем је почасна компанија пред саборницом одала прописану почаст.

Заузев место под балдахином Његова Преузвишеност *Кр. Повереник* предаде своје секретару превишњи отпис упућен на Његову Преузвишеност. Секретар Његове Преузвишености *Кр. Повереника* *Павле Јовановић* прочита превишњи отпис на мађарском језику. За тим исти превишњи отпис прочита народно-црквени секретар *Др. Лаза Секулић* на српском језику, на којем превишњи отпис гласи овако:

(Иауугра)

М И И
ФРАНЦ ЈОСИФ ПРВИ.

По милости Божјој
цар австријски, краљ чешки итд
и
апостолски Краљ угарски.

Искрено нам љубазни Верни! Нашим решењем од 5. марта 1902. дозволили смо најмилостивије, да се православни српски народно-црквени сабор на дан 8. јуна (26. маја) текуће године у Карловце сазове.

К овоме сабору именујемо за Нашег *Кр. Повереника* на предлог Нашег угарског министра председника најмилостивије Твоју верност и овлашћујемо Нашег министра председника, да Твојој верности потребна упутства изда.

Коме иначе са Нашом Краљевском милошћу увек наклоњени остајемо.

Дано у Будапешти 11. маја 1902.

Франц Јосиф с. р.

Коломан Сел с. р.

(С поља)

Нашем искрено љубазном верном, племенитом и витешком *Белу Талијану од Визека*, Нашем дјелствителном тајном саветнику, витезу малокренику одличног ордена Св. Стевана, поседнику златног крета са круном за заслуге, потпредседнику заступничке куће угарског државног сабора у Будапешти.

После прочитаног превишњег отписа изговорио је *Кр. Повереник* на мађарском језику овај говор:

Преузвишени Господине Архиепископе Митрополисте патријарше!

Високопреосвећена господо епископи!

Частна и штована Господо!

Сада прочитаним највишим отписом Његова Ц. и Апостолског *Кр. Величанства* најмилостивије именован за заступника Његове највише особе, највишом дозволом Нашег најмилостивијег Господара и Краља од 5. марта текуће године на данашњи дан сазвани православно народно-црквени сабор овиме отварам.

Позивам Вас, да по извршеном верифицирању веродајница на сабор изасланих

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

посланика, сабор са избором једног потпредседника из световног реда и потребним бројем перовођа што пре конститујешете и умољавам Његову Преузвишеност председавајућег патријарха, да ми уз приопћење именика оверовљених посланика и саборског часништва у своје доба до знања стави конститујисање сабора, да пре почетка саборских мериторних седница могу на темељу са највишег места добивеног упутства моја саопштења учинити.

После овога говора Његове Преузвишености Кр. Повереника прочитала је *Његова Светост*, патријарх и председник сабора овај говор, упућен Његовој Преузвишености *кр. Поверенику*:

Преузвишени господине кр. Поверениче!

Племенито, узвишено, милостиво и добро срце Његова Ц. и Ап. Кр. Величанства, најмилостивијег Господара и Краља нашег **Франц-Јосифа Првог**, било је свагда па и данас јесте извор неисцрпљиве милости по св. православну цркву нашу и верно одани Му народ српски.

Поред небројених доказа највише милости, са којима је св. православна црква наша и верно одани Му народ српски као топлим сунчаним зрацима обасипан бивао, — блиста се и овај данашњи свечани чин, који је Његово Царско и Апостолско Краљевско Величанство милостиво одобрити благоизводело.

Па као што је свагда највишој милости Његова Царског и Апостолског Краљевског Величанства, верно одани Му народ српски са благодарношћу и непоколебивом верношћу и лојалношћу на сусрет излазио; тако и данас сакупљени овде епископи и посланици народа српског благодаре у најдубљој понизности на великој овој милости, по којој нам се дозвољава жељно очекивани састанак народно-црквеног сабора нашег, ради уређења народно-црквених и просветних потреба наших.

Па као што смо свагда на нашим саборима са највећом готовошћу, поверењем и дубоким поштовањем заступницима освећене особе Његова Величанства на сусрет излазили, тако и данас излазимо са поверењем и дубоким поштовањем

Вашој Преузвишености као Кр. Поверенику на сусрет, поздрављајући Вас најљубазније и препоручујући себе и рад свој високом благоволењу Ваше Преузвишености, — кличемо сви из дубине душе наше:

Да живи Његово Царско и Апостолско Краљевско Величанство најмилостивији Господар и Краљ наш **Франц-Јосиф Први!**

Да живи Његова Преузвишеност господин Кр. Повереник *Бела Талијан од Визека!*

Пошто је изасланство, уз неге почасти као и при дочеку отпратило *Кр. Повереника* из саборнице у Његов стан — председник Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић* позива посланике, да предаду своје веродајнице, што ови и учине.

Др. *Борђе Красојевић* у име радикалне странке подноси ову изјаву:

„Поводом тим, што је аутентичан текст превишег рескрипта прочитан на мађарском језику, те из разлога што је званични језик овога славнога сабора српски језик, па према томе нема места званичној употреби мађарског језика, изјављујемо и овога пута, да не сматрамо мађарски него српски текст превишег рескрипта аутентичним.“

Др. *Александар Рокнић* подноси овај по њему и друговима потписани писмени прешни предлог за одлуку:

„Пошто су из првог изборног слуњског среза предани двоструки мандати, то предлажем, да се неверифицираним двоструким мандатима тога изборног среза суспендира извршивање посланичких права и дужности до коначне верификације избора у том срезу, а да се тако исто поступа и у евентуалним другим сличним случајевима“.

Пошто је *Његова Светост* на основу пословника изрекла, да сабор пре верификације посланика односно конституисања сабора не може доносити закључке и мериторна решења, и пошто су од спорно изабраних посланика: Максим Свилар и Др. Манојловић изјавили, да не ће учествовати у сабору пре верификације, то се преко предлога, као безпредметног, прешло и приступило избору верификационог одбора. У верификациони одбор изабрани су: Милан Николајевић, Др. Милан Мандић, Евген Думча, Др. Жарко Миладиновић, Др. М. Тео

доровић, Др. Никола Ђурђевић, Др. Миша Михајловић, Др. Јован Радивојевић-Вачић, Др. Мита Мушички, Ваца Муачевић, Петар Крајновић, а од свештеника Сава Стојаковић, Божидар Поповић, Сава Цвејић и Михајло Медакковић.

Верификациони одбор се одмах конституисао и изабрао за председника Дра Мишу Михајловића, а за известиоце Дра Милана Мандића и Дра Жарка Миладиновића.

Свечани ручак у патријарашком двору.

У 2 сахата после подне отпочео је свечани ручак у патријарашком двору, на којем је присуствовало 40 изабраних званица.

Прву здравицу подигао је св. патријарх Георгије Његову Величанству овим речима:

„На престолу простране и моћне Аустро-Угарске монархије, више од половине столећа седи наш добри, мудри и милостива срца Владалац Његово Величанство **Франц Јосиф Први**, који са једнаком љубави и једнаким благовољењем усређава своје верно одане му народе, без разлике вере и народности. Па и ова данашња свечаност наша нов је доказ превелике и непроменљиве очинске љубави и милости краљевске, која још већма распаљује у срцима верно оданог му народа српског оно лојално осећање, које је свакоме Србину урођено, и које традиционално прелази са оца на сина.

Тим осећајима задахнут и сам, уз најтоплију благодарност своју, преосвећенога епископата и изабраних посланика народа српског, подижем здравицу ову у здравље Његова Ц. и Апост. Кр. Величанства. На славу, срећу и благостање верно оданих Му народа, а на унапређење и процветање драге нам домовине и целокупне монархије Његове да Га Господ у постојаном здрављу и ненарушимој срећи одржи и сачува на многа и премногаја љета!

Живело Његово Ц. и Апост. Кр. Величанство краљ **Франц Јосиф Први!**

Другу здравицу подигао је св. патријарх Георгије високим кр. владама овим речима:

„При свечаности овој данашњој за пријатну дужност своју сматрам подићи здравицу у здравље високих земаљских кр.

влада Његова Величанства, на челу са министром председником, преузвишеним господином *Коломаном Селом* и Баном Троједне Краљевине, преузвишеним господином *гробом Драгушином Куен Хедерваријем*, као мудрим саветницима Његова Ц. и Апост. Кр. Величанства, који су и овој свечаности данашњој саветима својим много допринели, са жељом: да кормилом поверене им управе, на задовољство Његова Ц. и Апост. Кр. Величанства, а на корист, срећу, унапређење и процветање драге и миле нам домовине наше и још дуго управљају! Да живи кр. мађарско министарство! Да живи Бан Хрватско-Славонијски на многаја љета!

Трећу здравицу подигао је св. патријарх Георгије у здравље преузвишенога господина Кр. Повереника овим речима.

„Већ са веселих и расположених лица наших, читати можете преузвишени господине Кр. Поверениче, колико се радујем не само ја и преосвећена господа епископи него и посланици народа Српског на сабору овом, што је Његово Величанство наш добри и премилостиви Краљ **Франц Јосиф Први** хотећи вршити Своје право највишега надзора, за свога Повереника Вашу Преузвишеност у средину нашу послати милост имало, коме су не само околности и прилике наше добре познате, него који по танкој крви и у сродству са народом српским стојите, што нам у срца наша улива оправдану наду, да ће Преузвишеност Ваша, веран тумач бити наших оправданих жеља, и да ћете својски подупирати жеље и закључке наше код највишега места, који се клоне на добробит и унапређење цркве и просвете наше.

У то име подижем чашу ову радо и весело у здравље Ваше Преузвишености са жељом, да вас милостиви Господ Бог благослови са целом велеуважењем и поштованом породицом Вашом, и да вас дуго поживи. Живица Његова Преузвишеност господин *Талијан Бела од Визека* Кр. Повереник на многаја љета!“

Четврту здравицу подигао је преузвишени Кр. Повереник у здравље целога сабора на челу са Његовом Светости патријархом *Георгијем Браиковићем*, и то овим речима:

Мене спајају са патриотским Српством човечанске најчвршће везе: крв и домаће огњиште. На темељу ових веза, којима придолази снажно поштовање права, желим искреном симпатијом благостања патриотском српском становништву.

За то и јесам радо се примио да презентирам превишњу личност Његовога Величанства, јер ми се подаје прилика да ову своју жељу, која се са угарском владом потпунома слаже, и делом и словом унапредим.

Симпатија мађарског и српског племена давнашњег је порекла. За време средњег века борисмо се против заједничкога душманина. У крвавим бојевима учисмо да једни друге поштујемо.

Знаменити мужеве угарских Срба сви су добре патријоте, многи међу њима били су великани наше повеснице и књижевности. Тит Дуговић, Павле Бакић, гроф Ђурађ Бранковић, Арсеније Чарнојевић, Вићентије Јовановић, Михаило Витковић, Александар Петефи — Петровић и Сава Текелија — имена су којима се можемо сви заједно поносити.

Хоћу да верујем и да се надам: да су њихову крв наследили и унуци им и да им срца њихова исто тако искрено куцају за срећу домовине и снагу престола — јер будите уверени: да ће верној и искреној оданости вашој круни и држави св. Стевана награда бити с пуним либерализмом спојена обрана и заштита ваше црквене аутономије.

По овој мојој изјави надам се: да ћете исто онако искрено примити ове моје речи као што их ја изричем искреном добром вољом, желећи да се послови српске цркве у Угарској уреду.

Ваше право самосталнога располагања, које Вам домовински закони зајемчују, велико је ако га они који су унутри у оквиру ове повластице употребљују озбиљно, без сваке споредне и личне цели, искључујући из истога уједно сваки осјећај наклоности и одвратности, а нарочито себичне тежње.

Дакле сваки Србин из Угарске коме су на срцу права његове цркве, рећи ћу још и више: коме је драго непоменућено

вршење српске црквене аутономије, нека ућутка у срцу своје сваку споредну цел и чланови конгреса нека озбиљно расуде свој позив, јер то тако захтева интерес српске православне цркве и њезине аутономије.

Ако у вршењу ове племените дужности буду предњачили поглавице им црквене, црквени веледостојници, од којих то Краљ наш и Господар, држава а и верни њихови с правом могу очекивати — онда ће чланови конгреса учинити грех према цркви својој ако не би ишли узастопце за њима, искреним поштовањем. Јер само оно тело може да цвати, које се клања с поштовањем пред законима и интересима домовине, којима вође међусобно и непрама укупној целини чланова спајају везе узајамнога поштовања.

Дижем ову чашу у постигнуће тога споразума и желим искреним срцем: да Бог живи чланове српског православног народно-црквенога сабора — преузвишенога господина Патријарха, господу епископе и укупно све саборске посланике, као верне синове домовине!⁴

Пету здравицу подигао је св. патријарх Георгије у здравље православног српског народа и његових високопреосвештених епископа и посланика на сабору, овим речима:

„Подижем чашу ову и пијем у здравље, срећу и напредак српског православног народа нашег и његових великодостојника дијецезалних епископа, моје драге и миле браће у Христу, као и родољубивих побожних и благоразумних заступника његових, како свештеничког тако и световног реда.

Господо и браћо! Сав народ српски, комитенти ваши, упрли су очи своје на вас, са нестриљењем очекујући и изгледајући од вас, од народно-црквенога сабора, спаса својој цркви и народно-црквеној аутономији.

Од мудрости дакле и родољубивога славнога сабора зависиће судбина народно-црквене аутономије наше. Па зато будимо на опрези, будимо мудри и паметни.

Ујединимо се. Одбацимо од себе међусобни неспоразум, раздор, неверење, сумњичење и нерад, па по примеру на-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

шега мудрога Владаоца, приступимо озбиљноме и родољубивоме раду по Њему изреченој девизи: „уједињеним силама“ (vīribus unitis), и онда се надати можемо, да Божји благослов и повољни успех изостати неће!

У то име Бог вас живио и милошћу својом благословио!“ —

Отварање Св. Архијерејског Синода.

Данас, 27. маја (9. јуна), свечано је отворен Св. Архијерејски Синод. Свечаност је била у великој дворани патријарашког двора.

У 10 сахати пре подне у дворани се испунила одабрана публика и са усклицима „живели“ поздравила је долазак Његове Светости, патријарха Георгија и високопреосвештених епископа.

Пре отварања Св. Архијерејског Синода изговорио је св. Патријарх *Георгије* високопреосвештеним члановима Св. Архијерејског Синода овај говор:

*Преосвећена Господо Епископи,
Драга Браћо у Христу!*

Његово Ц. и Ап. Кр. Величанство благоизволело је усљед најпонижније представке моје, превишњом одлуком Својом од 11. маја ове године, најмилостивије дозволити, да се православни српски Св. Архијерејски Синод сазове у Карловце на данашњи дан, а уједно је благоизволело најмилостивије наименовати Својим Кр. Повереником за Синод преузвишенога господина *Белу Талијана од Визека*, правог тајног саветника и првог потпредседника посланичког дома угарског сабора.

Па како Његова Преузвишеност Кр. Повереник у смислу прописаног церемонијала има позван и допраћен бити од два епископа овамо у седничку дворану, то ми је част најмлађа два епископа замолити, да изволе ту функцију обавити.

Високопреосвештена господа епископи: *Лукијан Богдановић* и *Миширофан Шевич* отишли су по преузвишеног Кр. Повереника и допратили Га у синодалну дворану. На уласку у дворану дочекали су Његову Преузвишеност Кр. Повереника *Његова Светост* патријарх са

високопреосвештеном господом епископима: *Мироном Николићем*, *Михајлом Грузићем* и *Гаврилом Змејановићем*. Долазак Кр. Повереника би поздрављен са усклицима: Живео!

Ставши на узвишено место под балдахином предао је Кр. Повереник своје секретару г. Павлу Јоановићу да прочита Превишње Решење на мађарском језику издано.

Затим је исто Превишње Решење прочитао народно-црквени секретар г. Др. Лаза Секулић на српском језику, на којем исто решење гласи овако:

МИ

ФРАНЦ ЈОСИФ ПРВИ.

По милости Божјој

цар австријски, краљ чешки итд.

и

апостолски Краљ угарски.

Искрено Нам љубазни Верни! Нашим решењем од данашњег дана дозволили смо најмилостивије, да се православни Архијерејски Синод на дан 9. јуна (27. маја) текуће године у Карловце сазове.

К овом Синоду именујем за Нашег Краљевског Повереника, на предлог Нашег угарског министра председника најмилостивије Твоју верност, и овлашћујемо Нашег угарског министра председника, да Твојој верности потребна упутства изда.

Коме иначе са Нашом Краљевском милошћу увек наклоњени остајемо.

Дано у Будапешти 11. маја 1902.

Франц Јосиф с. р.

Коломан Сел с. р.

При читању Превишњег Решења стајао је преузвишени Кр. Повереник гологлав. Војничка банда је пред двором свирала химну и почасна компанија одала прописану почаст, дочим је батерија топова испалила прописане метке.

После прочитаног Превишњег Решења метнуо је Кр. Повереник калпак на главу и сео на своје седиште под балдахином.

Његова Светост председник Св. Архијерејског Синода, преузвишени господин патријарх Георгије прочитао је овај говор упућен Његовој Преузвишености господину Кр. Поверенику:

Част ми је у поданичком страхопоштовању изјавити како своју тако и своје сабраће преосвећене госпoде епископа, најтоплију благодарност Његову Ц. и Ап. Кр. Величанству, најмилостивијем Господару и Краљу нашем **Францу Јосифу Првом** на превишњој Владарској милости, са којом је Његово Ц. и Ап. Кр. Величанство, на најпонижнију молбу и предлог моје смирености дозволити благоизволело, да се св. Архиепископски Синод ове православне српске митрополије састати, и у делокруг спадајуће му послове у претрес узети и свршавати може.

Св. Архиепископски Синод овај потрудиће се, да поверени му задатак помоћу Божјом, а по најбољем своме знању и умењу, уз моћну заштиту и владарско-очинску благонаклоност Његова Ц. и Кр. Величанства, на корист св. православне цркве и на задовољство Његова Величанства, сретно сврши и доврши.

Но пошто ће повољан успех рада нашег доста зависити од високе благонаклоности Ваше Преузвишености, као Повереника Његова Ц. и Ап. Кр. Величанства, усљед чега се најтоплије и препоручујемо са поуздањем да нам бдагодетну потпору и наклоност своју ускратити не ћете. И тако питајући се том истом надом, радостно и једнодушно кличемо:

Да живи Његово Ц. и Ап. Кр. Величанство премилостиви Господар и Краљ наш **Франц Јосиф Први!**

Да живи преузвишени господин Кр. Повереник *Талијан Бела од Визека!*“

На овај говор Његове Светости одговорио је Кр. Повереник на мађарском језику овако:

„Радосно примам у сада изреченом говору Његове Преузвишености према Његовом Ц. и Ап. Кр. Величанству најмилостивијем Господару и Краљу нашем изражену поданичку оданост, те си за дужност сматрам исту на превишње место поднети.“

На позив Његове Преузвишености Кр. Повереника прочитао је Његов секретар исти одговор на српском језику.

Његова је Светост после овога позвала присутну публику да се удаљи, пошто Његова

Преузвишеност Кр. Повереник жели Св. Синоду своја саопштења да учини.

Публика се разишла, а седница Св. Синода је настављена при затворени врати.

Ватикански сабор.

(Одломак из књиге „Исторја хришћанске цркве въ XIX. вѣкѣ. Изданіе А. П. Лопухина, томъ I.“).

— превоо: **Лазар Богдановић.** —

(Наставак)

10. децембра био је „први општи састанак“, и он се не показа сасвим сретним. Место састанка се показало незгодним у акустичном погледу, пошто многи нису могли чути ни речи. Уз то су неки Енглези тако латински говорили, да су други тек тешком муком могли разумети, што су говорили, а многи су прелати баш сасвим слаби били у латинском. Гласно се истицала жеља, да се састанак пренесе на друго место, на што папа, дакако, није пристао. Учињене беху неколике промене, али и ово ништа не помаже. Предмети, о којима се расправљало у првим „општим састанцима“, а нарочито избори у комисији, већ су јасно показивали, да су присталице догмата непогрешивости били у већини и да су радили сложено међу собом. Конрад Мартин пaderборнски, Манинг, Дешан, и други поборници непогрешивости, зараније су добили место и глас у догматичној комисији, у коју није био одређен ниједан представник опозиције. Свима су били раздeљене литографисане гласанице (цедуље), многи добише сасвим празне; многи нису имали петље да гласају против жеље куријине. Епископи Дипанлу орлеански и Штросмајер сремски, доцније један од највиђенијих чланова опозиције, узалуд се стараху да дођу до речи, с циљу да промену течај ствари. Беше им одговорено, да пословни ред, кога је једаред папа установио, не може подлежати даљњој промени. Неки француски, немачки и австријски прелати такођер се обраћаху папи с молбом да се промене пословни ред, али и њихова молба оста недовољена.

Предложени ради претресања пројекти (схеме) такође су изазивали много незадовољства. У првом пројекту садржавао се предлог — „да се догматизује“ силабус, чега су се тако чували слободоумни епископи. Но опози-

ција се жестоко изразила против тога пројекта, кога су покренули језуите Шрадер и Францелин, тако, да су оци језуите претрпели пораз. Па у опште они су се на првој седници врло разочарали. По њихову плану се мислило, да ће архиепископ Манинг већ у самом почетку позвати чланове сабора, да акламацијом приме непогрешивост папину, тако, да би та акламација могла произвести упечаток божанственог духовења. Међутим о таквој сложној акламацији сада није могло бити ни говора. Архиепископ Дарбуа чак као да је изјавио, да ће он и његови једномишљеници, ако би се што слично догодило, уложити протест и напустити сабор. Проглашење, по плану језуита, имало би бити на дан Богојављења, иза како би проповедници, помоћу дивних сравнења Младенца у јаслама са старцем у замку, привели све у сходно расположење. Кад то све не пође за руком, језуите измислише нови план и да би се докопали изјаве о једнодушној жељи свега, почеше радити на том да се папи поднесе адреса, у којој би била изражена жеља да се чим пре прогласи догмат о непогрешивости. На адреси је било сакупљено 400 потписа; али опозиција није оклевала да и са своје стране састави и поднесе протуадресу (контра адресу), у којој се укаљивало на неумесност новог догмата, при чем су сматрали да је он не само излишан, него шта више и врло мало целисходан. Та проту-адреса садржавала је у себи 137 потписа, међу којима је био чак и потпис мајнцскога епископа Кетелера; сем тога Пију је било предано још и четири друге адресе, које су биле састављене у истом смислу. Потоњи је био доста mudar, да одбаци све сличне адресе. Потоње писмене представке и адресе нису имале никакве даље важности, сем сто су у очима сабора пеказале моћ партија. Од то се доба сабор претворио у арену борбе двеју противних партија, од којих се једна старала овако ил' овако да протури догмат о непогрешивости, а друга се старала да га обори. Међу вођама опозиције испојише се кардинали: Раушер бечки, кнез Шварценберг прашки и Матју безансонски, кнез-епископ Ферштер бреславски, архиепископи: Шер минхенски, Мелхерс келнски, Дарбуа паришки, Кенрик сентлујски, епископи Кетелер мајнцски, Хефеле ротенбуршки, Штросмајер сремски, Дипанлу орлеански и др. Све

су то били врло угледни и учени прелати римске цркве, с којима се вође инфалибилиста никако нису могли сравнити. Зато је на њиховој страни био папа и свемогући језуите, који су све чинили, да сруше опозицију. При том они нису бирали срестава: кад је било стављено питање „о вери“ (22. марта), те је ствар дошла до таквих жестоких испада и непристојности, које су против воље напомињале на споменути „разбојнички сабор“. Кад је епископ Штросмајер стао доказивати, да би неправедно било, да се широко распрострањење индиферентизма, пантеизма, атеизма и материјализма у данашње доба искључиво уписује у грех протестантизму, то се међу инфалибилистима подигли загушљиви узвици негодовања, они почеше лупати ногама и многи с подигнутим песницама похиташе ораторској трибини, вичући: „доле с' јеретиком!“, тако да је председник морао закључити седницу. Но опозиција се и даље држала, а помагаху је њезини једномишљеници, који су са разних страна подизали ободравајуће гласове. У Француској је учени ораторијанац Гратри написао писмо против непогрешивости у исто време, кад је папа епископу Дипанлу-у заповедио да не говори о историјским фалзификатима, које је епископ мехелнски *in majorem gloriam sedis apostolicae* саставио, а он (Дипанлу) их открио. У том као и у друга три писма Гратри је разјашњавао непријатну по панство историју осуђења неких папа ради јереси. Многи француски епископи прогласише смелог ораторијанца за јеретика; али су зато опет други усхићено поздрављали његову независност. Граф Монталамбер послао је са своје смртне постеље „благодарни и усхићени поздрав красноречивому и неустрашивому свештенику и великому и високопоштованому епископу орлеанском.“ У Германији изиђе Делингер с отвореним писмом у „Аугсбуршким општим новинама“ (*Augsburger-Allgemeine Zeitung*) од 21. јануара 1870. године и жестоко протестоваше, што ће „у будуће 180.000.000 људи, под претњом искључења из цркве и тајана, и вечне осуле, бити принуђени да верују и признају оно, у што досада није веровала и чему није учила црква“. Град Минхен дао му је зато право почасног грађанина, и добис је такође симпатичне адресе од Браунсберга, Келна, Бона и Прага.

Језуите, бојећи се да се противници не

би осилили и постали грозна друштвена сила, закључише да се чим пре мио им догмат утврди. И ето покренуто буде питање о цркви, у чијем четвртој чланку беше управо постављено и питање о непогрешивости. Тим поводом беше састављена опширна „схема“, у којој је за доказ папске непогрешивости наведена била изрека Спаситељева ап. Петру: „Ја се молих за тебе да твоја вера не престане; и ти кад год обративши се утврди браћу своју“ (Лука XXII. 32.), затим су сакупљена била којекаква места из св. отаца и у главном се правио логични закључак, да је папа — намесник Христов и да потоме мора бити непогрешив. На основу свега тога беше састављен, кад се томе многи нису ни надали, овај пројект узакоњења: „Према томе учимо ми са приволом сабора и објављујемо као члан вере, да римски папа, — кад он при вршењу своје дужности, као виши учитељ свију Хришћана, силом свога авторитета одређује, што је дужна држати цела црква у делима вере и наравствености, — не може грешити; и да се то преимућство непогрешивости простире на толико, на колико се простире и непогрешивост цркве.“ Услед тога пројекта настаде жестока борба. Сам се папа умешао у њу и јавно говорио, да он „верује у папску непогрешивост“, при чему се позивао и на „глас цркве“, каковим је био низ адреса, што их је добио с разних страна хришћанскога света, у којима су му како духовна, тако и световна лица, изражавала своју одаћност заједно са изразом вере у његову непогрешивост. Но опозиција ипак није клонула духом. Делингер, Дипанлу, Гаушер, северноамерички епископ Кенрик и Нјуман изиђоше с новим предлозима, да би се избегло проглашење новог догмата, а епископ Хефеле исторички доказа, да је папа Хонорије учио јерес, дакле да није био непогрешив. Опозиција се појавила чак и у Италији. Миланско свештенство изразило је своме епископу јавну благодарност за то, што је радио против догмата непогрешивости, и молило га, да чува достојанство епископске катедре св. Амвросија Великог. Но чим је снажнија била опозиција, тим су постојаније тврдили језуите, сагласно са својом оригиналном логиком, да је ради тога, да се обори опозиција, неопходно да се час пре утврди догмат. Дебате по овом питању трајаху више од месец дана, у којој је при-

лици језуитска партија прибегавала врло чудноватим сведоцима и фалзификатима. Тако је епископ Натоли месински изнео читав низ прича, које су тобоже потврђивале истину догмата папске непогрешивости. „Ап. Петар“, говораше он, „као што се зна, проповедао је у Сицилији, где је он већ нашао неколико Хришћана. Кад им он рече, да је он непогрешив, то Хришћани, који још ништа не беху чули о том чланку, у неколико посумњаше у то. Они послаше посланика ка Пресветој Дјеви Марији да ју упита, да ли је она штогод чула о непогрешивости Петровој, и она их увери, да се добро сећа, како је њезин Син ово преимућство уступио Петру; и ово сведочанство умири Сицилијанце.“ Ватрена присталица инфалибилизма, епископ мехелнски Дешан, који се прославио својим историјским истраживањима, пође тако далеко, да је противнике догмата називао slabим Хришћанима, који немају страха Божја. А тако је говорио и Манинг, изјављујући, да онима, који се не покоре већини, наскоро после прглашења догмата предстоји оллучење. Хефеле, Шварценберг и Дарбуа отворено су и смело говорили против непогрешивости. На последњим седницама против новог догмата истаклоше се два силна говорника: северноамерички архиепископ Коноли халифакски и Ђаковачки епископ (у Славонији) Штросмајер. Први је дошао у Рим као присталица догмата; но темељито истраживање сведоцаба односећих се на њ довели га је до другог уверења. Како св. Писмо, тако и најстарије предање, по његовом мишљењу, сведоче против непогрешивости. Штросмајер је доказивао, да догмат стоји у протусловљу са управом цркве, с правима епископа и сабора, и најзад с непроменљивим учењем вере. У прихваћању догмата видео је он опасност — да ће се поткопати непогрешивост цркв. На седници од 6. јуна произвео је огроман утисак говор кардинала Гвиди, архиепископа болоњског, против непогрешивости. Он је почео са становишта, да је лична непогрешивост папина, одељена од епископата била непозната цркви до XIV. столећа, и чак је навео изреке из Перона и Белармина које јој управо протуслове. Ова фактична истина показује се већини веома дрском („да је посред већине пала бомба, и она би произвела мање шума“, говори очевидац.) Оци сабора стадоше као помамни викати и частити Гвиди-ја таквим

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

епитемима, као што су *birbante* (лопов) и *brigantinos* (разбојник). Но он смело настави, подижући чак Тому Аквината против измишљотина новијега Рима, и заврши с предлогом, да онај, ко мисли, да папа може установљавати *Definitio* (опредељење науке — учења) *sine consilio*, *vel sine concilio Ecclesiae* (без савета или без сабора црквенога.) — буде проклет. По овом предлогу могао се анатеми подврћи сам папа, и услед тога наста толика хука-бука, да ју је тешко човеку и представити. Исти дан после обеда заповеди Пијо IX., да му се дозове кардинал Гвиди, и ватрено га предусрете овим речима: „Ви сте мој непријатељ. Ви сте корифеј противника и потоме човек неблагодаран. Ви проглашуете јеретичко учење.“ Када Гвиди одговори, да се он у свом мњењу ослања на предање, то папа повиче: „*La traditione son io*“ (предање сам ја), — као да би хтео парадирати реченицу Лудвика XIV., и затим предбаци Гвиди-ју, што се је здружио са Штросмајером, те је говорио тако, да се „допадне свету, либералима, револуцији“... .

Међутим се приближавао потоњи час сабора, и напрезање са обе стране дође до крајности. Француски епископи, видећи несносан притисак са стране језуита и самога папе, хтедохе већ да сасвим напусте Рим; но умеренији сматраху овај корак сасвим претераним, и зато закључише да се ограничи протестима 13. јула било је закључно гласовање на општем састанку и на њему је 371 глас био за пристајање (*placet*), 61 услован (под условом неких измена у декрету) и 88 за непристајање (*non placet*). Ово гласање показиваше, да су језујити победили, и да још силније изразе смисао „непогрешивости“ увесоме у декрет речи, да су решења папе непогрешива и непроменљива „али без сагласности цркве“. Овај додатак је врло узбунио опозицију и она се реши да учини још један очајни покушај, да спасе достојанство цркве и епископат и одашаће папи депутацију, да га умоли, да ублажи декрет и одбаци додатак. Тада је епископ Кетелер чак клекао пред папу и заклињао га, да поврати цркви и епископату мир и изгубљено јединство. Пијо очигледно беше тронут, кад пред својим ногама виде гордога епископа столице св. Бонифација и сви чланови депутације оставише папу са зраком наде. Али инфалибилисте, дознавши за ово, одмах прихватише мере, да ослабе онај упе-

чатак, што га је на папу произвела депутација, и у толико постигоше своју цел, да кад се бечки кардинал Раушер јавио 16. јула папи, с намером да са своје стране прозбори у корист мањине, доби у место одговора: „Већ је доцкан! формула је већ раздана, и одрђена је седница за коначну одлуку. Не ваља онако како би хтела мањина“. Тада чланови опозиције решише да никако даље не учествују на сабору и 56-орица прелата нађоше за добро да оставе Рим, писмено изјавивши, да они и сада, као и пре — остају при свом мишљењу, али га из уважења према личности папиној неће да исказују у јавној седници.

(Наставиће се.)

Поука школ. дјечи пред св. исповијед.

говорио Михаило Медаковић,

свештеник у Шегестину, на Ваведеније 1899.

Драга дјечице!

Кад сте гладни, ви молите оца или матер, да вам крува даду. Ако вас је који жедан у школи, ви молите г. учитеља, да вас пусти ван, да се воде напијете. Идеш ли кроз село, па видиш велико псето, ти молиш жену или човјека, кога првог видиш, да те обрани, и да те псето не уједе. Видиш ли, како свијет пада а ти опанака немаш, молиш оца: „драги оче, купи ми опанке. јер у школу не ћу моћи без њих.“ За све оно, што год треба, добро дијете моли родитеље и ближње своје, да му даду или учине. Тако је у реду, тако чинимо и ми старији, а томе нас је свему научио Спаситељ наш Господ Исус Христос, кад је рекао: „*Иштите и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте и отвориће вам се*“ (Мат. 7, 7.)

Па, кад ми, драга дјецо, морамо молити за сваку и најмању ствартицу, која нам треба, ближње своје, колико онда пуно више морамо молити Онога, Који нам све даје, што требамо на овоме свијету, а то је — драги Бог.

Говорио сам вама већ о томе, да нам је драги Бог дао све оно, што год најдрагоценије имамо: оца, матер, живот наш, очњи вид, здравље, весеље, срећу, све то, па и сва друга добра, дао нам је драги Бог. Ако желимо, да нам Бог та добра и од сад, као и до сад, даје, онда морамо молити Бога; а пошто нам Бог по милости Својој много даје, то морамо

много и молити. Св. апостол Павао вели: „*Молите се Богу духом без престанка*“ (Ефес. 6, 18.) Пророк Давид, кад је добро упознао превелику доброту Божју, он је пуно љубио Бога и овако је говорио: „*Благосиљај, душо моја, Господа, и не забрављај ни једнога добра што ти је учинио*“ (Пс. 102, 1. и 2.). Угледајмо се с тога, и ми, драга дјецо, на св. апостола Павла и пророка Давида, па непрестано молимо Бога, и славно пресвето име Његово. А, осим угледа на ове угоднике Божје, још светији примјер имамо, на који се угледати требамо, а тај је Господ наш Исус Христос; за Кога вели св. Јеванђеље, да се је често молио Богу. Господ Исус Христос пењао се је на гору сâм, да се моли Богу (Мат. 14. 23.) Он је одлазио у пустињу и молио се је Богу (Лук. 5. 16). Он је толико молио Бога, да је знао провести сву ноћ на молитви Божјој (Лук. 6. 12.). Та не само, да се је Господ Исус Христос сâм молио Богу, но је оставио и нама молитву, којом треба, да се молимо. Та молитва је молитва Господња — „*Отче наш*“. Кад је Христос учио св. апостоле овој молитви онда је рекао ове ријечи: „*Овако дакле молите се ви*“. И ми сви треба, да се тако молимо, дјечице драга, али то не бива увијек тако. Истина, ви се у школи тако молите, па читате „*Оче наш*“ и кад почнете и кад свршите школу свакога дана, али онда се обично више не молите. Но тако не ваља. Ову свету молитву требате ви чешће молити. Зар нисте чули, да св. апостол Павао вели, да се треба непрестано молити Богу. Па за то ја вама увијек и велим: не гледајте ви на ваше код куће, што се не моле Богу, но ви се молите и покажите им примјер, нека се види, да сте ђаци, који знате, што ваља; па ће се код кућа ваших угледати на вас и они, ко нијесу у школи били. Молите се дакле прије ручка и вечере и послѣ ручка и вечере, кад идете спавати и кад устајете, молите се свагда, јер тако је мило Богу. Срамота је виђети наш свијет, гђе лијегати иде на починак, као нијемо благо, без икакве молитве; па не чините ви тако, драга дјецо, већ се усрдно помолите Богу, па ћете мило бити и Богу драгоме и својим родитељима, а бићете драги и мени, јер ћу радостан бити, кад чујем, да сте послушали ријеч моју.

Драга дјечице! Кад се православни Србин спрема, да приступи к св. тајнама исповиједи и причести, он треба онда у те дане особито да се моли Богу, не би ли му добри Бог опростио гријехове његове. Сви смо гријешни, сви треба дакле да се молимо Богу. Прије осам дана, базао сам ја вама, да по тите и да се Богу молите како би могли данас к св. исповиједи и причести приступити, како ваља и треба. Ви сви велите да сте постили и да сте се Богу молили, и ја то верујем, па зато и молим драгога Бога, да вам опрости гријехове ваше. Па, кад сте опростени, онда приступите, драга дјецо, са страхом Божјим и вјером к овој св. чаши, „*Чаши спасења*“, и примите из ње пречисто тијело и саму крв Господа нашега Исуса Христа; нека вас Господ благослови и нека вам на здравље буде св. причест Његова. **Аминь..**

Неколико важнијих момената из најновије борбе са унијом у Дишнику.

(Наставак.)

Није међутим, ни учитељ *Симић* остао скрштених руку. У приватном писму пише он кр. жупанијском надзорнику *Миги Нешиковићу*: „Поглавити Господине! Пред скоро 14 дана замолио сам велеслав. жупанијску област у Беловару за учитељско мјесто Дишник. Слободан сам замолити Вас, да budete добри, па ми јавите, *хоћу ли то мјесто добити?* Ја сад служим у Млаци (новски котар), мјесто је на Сави, нездраво, може ме живота стати. Уједно слободан сам приложити пошт. марку за одговор. Млака 6./10. 1899.“ *Нешиковић* је примио писмо и на другој страници тога писма одговорио овако: „Беловар 12./X. 1899. Господине! Имаде једна *начелна ствар* да се ријешу у погледу мјеста које сте тражили. Док се то не ријешу не може ни Ваша молба бити ријешена“.

И одиста, кад је сазрело и ријешено било питање „*начелне ствари*“, која се сматрала као *уредовна тајна*, добије школски одбор под 24./X. број 9297 ово ријешење у препису: „Број 17.318. ж. Кр. kotarskoj oblasti u Garešnici. U riešenju izvješća od 9. rujna o. g. broj 7.666. u pogledu nepopunjenoga učiteljskoga mjesta u Dišniku, odpišuje se naslovu, da je ova oblast danas pod gornjim brojem usljed odpisa Visoke Vlade odijela za bogoštovje i nastave od 11 li-

stopada o. g. broj 15.604. postavila namjешnim učiteljem na općoj pučkoj školi u Dišniku Dušana Simića osposobljenoga učitelja kome je dekret odavde već dostavljen pozivom, da se odmah na novo svoje opredjeljenje otputi i ondje službu nastupi. Simiću imadu se danom nastupa službe boriva u tečaj staviti a putni trošak iza položenoga i obredjenoga putnoga računa isplatiti. Škola u Dišniku neka se propisno i zapisnički učitelju Simiću preda. Pošto je obuka školska u Dišniku za mjesec dana kasnije otpočeta, nego što bi imala biti, imati će se tako izgubljeno vrijeme nadoknadi mjeseca srpnja 1900. Kr. županijska oblast u Belovaru 14. listopada 1899. kr. podžupan u. z. Sekulić v. r.“

Ето, Богу хвала, и онима који не дадоше да се испуне топле жеље и снови унијатског жупника, доби дишничка школа млада учитеља. Свештеник и народ српски дочекаше га и примише од свег срца. Но, што мислите како је било при души унијатском жупнику? Видећи пред собом *разорене плањове* своје и својих једномишљеника притегне друге жице па засвира исту стару пјесму. Текет је исти ал мелодија нешто друкчија. Ваљало је пошто пото учитеља предуерести у његовом раду за ствари противне тежњама уније. Ваљало је учитеља *застрашити, учинити га индиферентним према св. православљу* или другим ријечима: *без срца, осјећаја и очију*. У тој намјери и са таком цјели поднаша жупни уред грчко католичке жупе у Дишнику под 19./IX. 1899. број 163. неку притужбу и пријаву против рада и дјеловања досадањих учитеља и тражи, да се између школе у Дишнику и његовог дјеловања у жупи од девет душа поведе неки особити споразум. Садржај те пријаве није нам могао пасти у руке, али одлука ова кр. жупанијске области у Беловару може да нас *понешто* информира: „Број 17.156. ж. Кр. котарској области у Гареšници. У риешењу тамошњег извјећа од 5.10. о. г. број 8807. којим је повраћена пријава жупнога уреда грчко-католичке жупе у Дишнику од 19. ружна о. г. број 163. у којој се наводе разне протуредности досадањих учитеља у истом мјесту, позива се наслов нека води нарочиту паску око тога, да се од стране учитеља, који буде у Дишнику именован строго врше све прописане дужности како у школи тако и у погледу полaza у цркве, нарочито у дане, када су сва школска дјеча неизоставно исту полазити дужна. Особиту бригу ваља обратити на

то да се не изазивају од стране учитеља ни у ђем спорови, који би могли побудити вјерско трвенје између становнићтва и дјеце, која у Дишнику школу полazi. — Сваки и најманји повод томе ваља свом енергијом сузбити, па према потреби и пријаву овомо поднијети ради даљег поступка. Кралј. жупанијска област у Беловару, 13. listopada 1899. Кралј. поджупан Георгијевић в. р.“ Ово се налаже из Беловара, а у Гареšници прихваћају и спроводе: „Број 9901. Приобћује се пуčkoј школи у Дишнику, на знанје и равнанје тамошњем учитељу, који има избјегавати сваки неспоразум те не дозволити да буде сличних пријава. Кралј. котарска област у Гареšници, 8./XI. 1899. Управитељ Заставниковић в. р.“

Међутим све ово лако би прегорели само кад би и кр. жупанијска област у Беловару и котарска у Гареšници порадиле биле на томе, да се *течајем 1900. године* сагради у Дишнику нова школска зграда и учитељев стан. То оне нијесу учиниле. Ми смо се барем томе надали. Ма, не само надали се, него управо *држали смо за ријеч* кр. жупанијску област у Беловару, која у допису својем на кр. кот. област у Гареšници под 26. новембра 1899. број 20.084., изреком каже: „Наслов пак имате са своје стране све учинити, што је потребно, да се новој градњи школске зграде у Дишнику с пролјећа одмах приступити имате“.

Унијатски жупник не престаје радити да прошири своју жупу. Као досада тако и одсада он се залијеће најрађе *међу сиротињу*. Ево нова доказа. У архиви парохијског звања у Бршљаници налази се овај допис: „Број 16. Славној кр котарској области у Гареšници. Данас дође у ово звање удова Јерина Додош из Кутинице, тужећи се, да је за своје двоје дјеце Михајла (рођ. 25.8. 1893.) и Петра (рођ. 10/7. 1895.) затражила неку припомоћ за уздржавање, па да ју је *одбило* опћинско поглаварство у Вуковју и славна та област. Жена ја заиста у највећем сиромаштву, јер осим неке на полак порушене колибе не посједује никаквог иметка, а дјеца трпе студен, глад и сиротињу. Осим тога изјављује иста удова, у присутности предеједника ове црквене општине Дана Мудрића, да ће, не добије ли одникуда помоћи морати своја два синчића, по жељи, понуди и наговору унијатског жупника у Дишнику, дати у Крижевце на уздржавање. Јављајући ово очитовање удове Јерине Додош славној тој области, част је овом звању најучтивије замолити, да реченој удови изволи

дћи на руку при даљем издржавању њезине сирочади и да благоизволи ријешење своје у том погледу, добродушно овамо саопштити. У Бршљаници, 30. I. 1900. С. Грубач, парох“, Кр. котарска област у Гарешници доставила је под 4. II. 1900. број 913. овако своје ријешење у препису: „Број 913. ex 1900. Обџинском поглаварству у Vukovju. Udova Jerina Dodoš iz Kutinice dolazi sva zdvojna tužititi se, da je u skrajnjoj nuždi, jer da nema za svoju nejaku djecu kruha, a osim njeke na polak porušene kolibice neposjeduje nikakova imetka, dočim djeca trpe studen i glad i sirotinju. Poziva se usljed toga naslov da joj za prvi čas odmah novčanu potporu bilo iz ubožke zaklade ili opć. blagajne a iz naslova proglašenom osigurana pruži, jer se ne može gledati, da djeca od gladi pogibaju, a obćina je dužna za svoju sirotinju brinuti. A učinjeno valja za 3 dana amo izvijestiti. Upravitelj Zastavniković v. r.“

Ово је користило. Удова Јерина доби од опћинског поглаварства потпору, а унијатски жупник *превари се у своје рачуну.*

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Архијерејска служба.) Јучер, на дан отварања сабора, служио је у саборној св. Николајевској цркви Карловачкој архијерејеку св. литургију високопреосвештени г. епископ Будимски *Лукијан Богдановић*. Његова Светост присуствовала је св. литургији у своје патријарашком столу, а високопреосвештена господа епископи *Миرون Николић*, *Михајло Грујић*, *Гаврило Змејановић* и *Митрофан Шевић* у св. олтару. Црква је била дупком пуна православних Срба из свију крајева Митрополије наше. —

(Призивање Св. Духа.) Призивање св. Духа за радњу св. Архијерејскога Синода и народно црквенога сабора служиће се у саборној св. Николајевској цркви кад сабор конститујисан буде.

(Посета.) На дан празника Цара Константина и царице Јелене, посетили су Његову Светост, преузвишенога господина патријарха *Георгија* високопреосвештена господа епископи *Гаврило Змејановић* и *Митрофан Шевић*.

(Секретар кр. Повереника.) Као секретар Његовој Преузвишености кр. Поверенику на народно-

црквеном нашем сабору и Св. Синоду додељен је секретар код кр. угарског министарског председништва г. *Павле Јовановић*. — Као тумач и преводилац канцеларији Његове Преузвишености кр. Повереника додељен је г. *Илија Добродолац*, рачунарски ревизор у кр. угарском министарству богоштовја и наставе.

(Саборница.) Нова саборница, смештена у ново-сазиданом Народном Дому, није могла бити до данас готова, те ће се седнице саборске и ове године, као и г. 1897, држати у великој гимназијској дворани.

(Православно српско богословско училиште у Карловцима.) По извештају овога училишта, што га је саставио проф. богословије и ректор истог училишта протопрезвитер Јован Вучковић било је концем 1901/1902. школске године свега 108 богослова, и то у I. години 35, у II. 33, у III. 25, у IV. 15. По дијецезама било их је из Архиепископске 39, из горњокарловачке 17, из пакрачке 5, из бачке 24, из вршачке 5, из темишварске 17, из будимске 1. Од слушаоца приступило их је испиту из I. године 28, из II. 32, из III. 24, из IV. 15. Положило је испит из I. године 22, из II. 24, из III. 20, из IV. 8. Апсолуторну сведоџбу добили су ова осморца: Басарић Милан, Вукавић Стефан, Кнежевић Стефан, Мушички Јован, Петровић Светозар Поповић Миливој, Рашета Петар и Русић Стефан.

(Скупштина Савеза Добротворних Задруга Српкиња.) У прошли уторак одржана је у Новом Саду скупштина Савеза Добротворних Задруга Српкиња. Скупштина је била веома посећена. Било је на њој заступљено 16 српских добротворних женских задруга. Биле су заступљене неке задруге из Србије и Босне. Пре отпочете скупштинске седнице служено је у св. саборској цркви призивање св. Духа, под началством високопреосвештеног г. епископа Бачког *Митрофана Шевића* уз асистенцију више свештеника. Скупштинска седница одржана је у дворани Матице Српске. Скупштина је расправила, те после генералне и специјалне дебате примила правила Савеза, а поверила Новосадској Добротворној Задрузи Српкиња, да ова правила поднесе на потврду и у своје време сазове скупштину у Нови Сад.

Разне белешке.

(„Кидај с Римом“). Од по прилици 20.000 душа, које су под лозинком „Кидај с Римом“ („Los von Rom“) оставили римокатолицизам, добили су протестанти на 11.000, а старокатолици на 9.000 душа.

Књижевна објава.

АПОСТОЛИ празнични и недељни, који се читају преко године. С благословом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија* патријарха српског. Приредио прота Василије Николајевић. Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловци. Цена 1 К. 50 потура или 2 динара. На вел 8° са 8¹/₂ табака величине.

Јавна благодарност. 40 1—1

Српски прав. цркв. одбор у име целе општине нештинске, побуђеним се налази изрећи своју најдубљу захвалу и признање врлопоштованом дароваоцу и уваженом грађанину своме г. Ђорђу Ђорђевићу опћ. бележнику, и његовој супрузи Милици, који за здравље своје јединице Љубинке а за своје и својих осталих спасење, поклонилише нашем св. храму врло лепо кандило. — Живио вас Бог!

У Нештину 31. маја (3. јуна) 1902.

К. Јовановић Јереј М. Протић Дамјановић
перовођа. парох. адм. председник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.**С Т Е Ч А Ј.** 33 4—4

Овим се поново расписује стечај, на упражњено учитељско и новоустановљено учитељско место, српске вероисповедне мешовите школе у Ст. Врбасу.

Плата је учитељу 410 К у готовом новцу 15 катастр. јутара и 1101□ хв. ораће земље на коју земљу учитељ све терете како државне тако и општинске сам сноси, слободан стан од три собе, кујне, штале и т. д. и поред школе врт, 2 хвата тврди дрва, и у име огрева угља колико му је нужно. Од погребца и парастоса по 2 круне.

Плата учитељице је 640 К за држање пофторне школе 80 К слободан стан, од две собе, кујне и коморе и поред школе врт. У име огрева добија угља колико јој је нужно,

Изабрани учитељ и учитељица предаваће у оним разредима, које им месни школски одбор додели, а у своје звање ступају 1. септ. ове године. Дужности учитеља и учитељице прописане су шк. уредбом. Првенство имају они који се лично представе. Рок пријаве је 23. Јуни (6. јули). Молбенице се упућују председништву кш. одбора.

Из седнице месног шк. одбора држане у Ст. Врбасу 17/30 априла 1902.

Месни шк. одбор.

Ad C. O. 1900/442 ex 1902.

35 1—1

С Т Е Ч А Ј.

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног системизованог места код књиговодства и благајнице срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима, са којим је скопчана плата од год. 1200 Круна и станарина од год. 200 Круна.

Постављање ће бити у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, имају своје сходно инструкисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 17. (30.) јуна 1902. године.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима, 17. (30.) Маја 1902. године.

Председништво.

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

С Т Е Ч А Ј 42 1—2

Почем овдашње учитељско певческо место није стално попуњено, то се овим отвара стечај.

Плата је у готовом 2 фор. (4 круне) од главе. Сада постоји до 55 глава. 60 фор. (120 круна) за пофторну школу из политичне општине и 1 воз сена (вреди 16 круна) 10.⁸⁰⁰□ катастр. јутара ораће земље (аренда најмање 180 фор. (360 круна), на ову земљу учитељ плаћа пореза (25 фор. (50 круна).

Од погребца великога 1 круна, од малог 25 патура, од парастоса 1 круна, од венчаница 1 круна.

Остало до 360 фор. (300 фор. за редовну и 60 фор. за пофторну) додаће се из ово епархијског школског подпорног фонда. — Стан са две патосане собе, кујне и подрума. Из своје плате учитељ огрев набавља, јер је већ у њој урачунат.

Дужности су прописане школском уредбом.

Рок стечаја траје до Петрова ове године.

Молбенице се шаљу овој црквеној општини (председништву).

Компетенти морају безусловно имати и квалификацију из мађарског језика; — првенство имају мушке особе. —

Батосек (Báttaszék Tolna megye) 23. маја 5. јуна 1902. године.

Председништво прав. школског одбора.

Михаил Мађаревић.

председник.

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на једно упражњено свештеничко место у Осеку II. односно V. плаћеног разреда. На месту II. разреда налази се сада један администратор парохије а на месту V. разреда систем. парохијеки помоћник. Са првим местом скопчана је годишња дотација.

- а) плата 1600 К
 б.) сесијонална отштета 400 „
 в.) местни доплатак 349 „
 и слободан стан у цркв. општинској кући.

Са другим местом:

- а.) плата 1000 К
 б.) сесијонална отштета 400 „
 в.) местни доплатак 349 „

Компетенти имају своје прописно инструјиране мелбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 15. јула по нов. о. г. припослати.

Из седнице архиђацезалне конзисторије, држане у Карловцима 17./30 маја 1902.

Георгије с. р.
 Патријарх.

К. 1051/147 ex 1902.

34 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију II. разреда у Бегељу.

Молитељи имају прописно инструјиране мелбенице своје путем надлежних својих власти потписаној Конзисторији поднети.

Рок стечају шест недеља од првог уврштења.

Из седнице Епарх. Конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 8. (21.) Маја 1902. г.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј.

38 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место срп. вероисповедне школе бар. моношторске. Плата је 680 круна, 5 кат. ланаца 868□ земље, на коју учитељ све терете сноси, интереса од штедионичког улога 508 круна 38 пот., 3¹/₂ хвата растових дрва а за ложење школе 3 хвата, слободан стан од две собе, кухиње и подрума и вртом од 960□, од вел. укопа 80 п. од малог 40 п. од парастоса 80 п. од венчања 1 круна, за перовођство 24 круне.

Дужности су прописане школском уредбом осим тога дужан је учитељ у десној певници појати, децу у цркв. појању обучавати. Рок сте-

чаја је до 30 јуна, по ст. кал. када ће се и избор обавити. Компетовати могу само они, који су и из мађ. језика оспособљени, место ће новоизабрани наступити 1 септембра. по нов. кал. Лична пријава и појање у св. цркви узеше се у обзир.

У Барања Моноштру 19. маја 1902. год.

Радован Ваканац
 председник

Бр. 49/ЦО. ex 1902.

39 1—2

О Г Л А С.

Црквени одбор срп. прав. општине у Мохачу овим обзнањује; да ће ради издавања унутарњих исправака и моловања цркве, као и градње новог црквеног иконостаса 9./22. јуна т. г. после подне у 2 сата у општинској дворани у Мохачу држати дражбу на мањак на основу писмених понуда (оферта).

Тога ради позива свеколике предузетнике, који послове поступити намеравају, да своје добро запечаћене понуде са 10% жаобине од понуђене своте, до горњег рока председнику црквеног одбора поднесу.

Усвојење понуде зависи од црквеног одбора, који ће о њима своју одлуку одмах по свршетку расправе изрећи.

На послове односећи се план, прорачун и подробни услови стоје изложени на увид код председника црквеног одбора у Мохачу и код архитекта Милана Харминца у Будим-Пешти (IV. rarpövelde utca 10). —

Из ванредне седнице црквеног одбора срп. прав. општине у Мохачу 19. маја 1. јуна 1902. године.

Симеон Болманац
 перовођа

Јосиф Јагић
 председник

С Т Е Ч А Ј.

41 1—1

На место привремене забавиље у новооснованом срп. прав. вероисповедном летњем забавишту у Госпођинци.

Забавиште траје од 9. (22.) Јуна до 9. (22.) Августа 1902.

Месечна плата је 60 круна.

Молитељице имају поднети своје молбе председништву месног Школског Одбора најдаље до 4./17. јуна 1902. када ће се и избор обавити.

Из седнице месног Школског Одбора, срп. прав. цркв. општине, одржане у Госпођинци 21. маја 1902.

Каменко Чешљар
 перовођа

Петар Теофановић
 председник школ. одбора

Ad бр. К. 366,319' ex 1902.

37 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Миклушевцима Чаковцима овим се стечај расписује. Комитенти нека своје прописно инструји-

ране молбенице овој конзисторији надлежним путем до конца месеца јуна по нов. о. г. поднесу. Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 17./30. Маја 1902. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Част ми је овим најучтивije ставили до знања мојим врло штованим муштеријама: пречасној г.г. свештеницима, да сам своју

КРОЈАЧКУ РАДЊУ

● ЗА СВЕШТЕНИЧКО ОДЕЛО ●

НОВИ САД, Дунавска улица, број 20.

Богато снабдео и да ћу од сада увек на стоваришту имати велики избор разноврних штофова за свештеничке горње и доње хаљине, као: камгарна, дубла, алапина, рипса и право енглеског листера, које повлачим из првих домаћих и иноземних творница.

Наручене свештеничке хаљине израђујем највећом пажњом — најсолидније, строго по избору и по најтачнијој мери, а с обзиром на то што сам стручњак специјалиста, те сам лично хаљине готовим, у стању сам да рачунам исте много јефтиније него икоји од посредника или подузмиача.

Осим већ наведеног, имам увек на стоваришту најфинијих свештеничких појасева, у свима потребним бојама, камилавки, ка дивених и чојаних, у црној и плавој боји, и ширира свилених са тврдим ободом у свакој величини, све по најумеренијој цени.

Исто тако примам на израду и такве свештеничке хаљине, ако би ми се штоф и са друге које стране донео; и у том случају рачунам свој посао по најнижој цени. Мустре на углед шаљем бесплатно.

Препоручујући се и у будуће пажњи пречасне г.г. свештеника и молећи их најучтивije за што обилатију потпору.

С одличним поштовањем

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ,

специјалиста — кројач свештеничког одела

26 8—

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, кртова, путира, кадионица, пјетохљебница, бивота, рипида, целиваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, историјских слика, свештеничког одела и т. д. Ко имаде потребе од ових ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

✻ ✻ ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО. ✻ ✻

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова — на позив — поднашам на углед сваковрсне мустре, робу, цртеже, предрачунае и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини. С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, Дунавска улица.

10—20 19

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тазаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Нешлаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 307.